
České školství zaostává za světem

České školství zaostává za světem

PRAVO

18.9.2009, rubrika: STUDIUM, strana: 12, autor: Lenka Hloušková

Vysokoškoláků přesto přibývá * Lepší plat a místa získávají muži * Nejhůř jsou na tom kantoři na prvním stupni

Vysokoškolským titulem se v Česku pyšní stále víc lidí. Přesto zůstáváme pod průměrem vyspělých států: v počtu absolventů VŠ, penězi plynoucími do školství, učitelskými platy i v rovnosti mezd mezi muži a ženami se stejným vzděláním.

Nová data v září přinesla studie Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Shrnují většinou stav za školní rok 2006/2007. Ukázala mimo jiné, že v roce 2007 dostudovalo o polovinu více Čechů než v polovině devadesátých let.

Prezentovala i přímou úměru mezi dosaženým vzděláním a výší platů. Čeští vysokoškoláci vydělávají o 92 procent více než středoškoláci, průměr v OECD je 56 %. U vysokoškolaček a středoškolaček s maturitou je rozdíl „pouze“ pětadesátiprocentní.

Ženy mají o třetinu nižší mzdy

Průzkum odráží i další přínosy vzdělání. Čím vyšší je, tím lépe člověk přijímá sám sebe, svůj zdravotní stav, zajímá se o politiku a mezilidské vztahy.

Statistiky nicméně shrnují i tradiční zajímavost českého prostředí: ženy s VŠ titulem mají o třetinu nižší mzdy než stejně vzdělaní muži. Tento rys nespravedlivého odměňování ostatně patří k neměnným rysům trhu práce v ČR. Studie potvrdila rovněž to, že bez ohledu na vzdělání má u nás častější problém sehnat zaměstnání právě osoba slabšího pohlaví.

ČR jinak pozvolna dohání vyspělé státy v počtu středoškoláků, kteří nastupují na vysoké školy. V OECD je to 56 procent z nich, u nás 54. Podprůměrní jsou čeští posluchači ale v tom, že častěji než jejich vrstevníci z ciziny vzdělávání nedokončí. I přesto počet vysokoškoláků v populaci roste, a to především díky mladé generaci. Nějakým titulem z VŠ se už pyšní čtrnáct procent Čechů, průměr v OECD je dvojnásobný.

Mateřinky v průměru

Analýza vyspělých států shrnuje zaostávání Česka, co se týče prostředků vyčleněných na vzdělání. Zatímco jiné státy do něj dávají v průměru 6,1 procenta svého hrubého domácího produktu (HDP), Česko 4,8 procenta. Dlouhodobě podfinancované jsou u nás v tomto směru VŠ. Na ty jde v OECD asi 1,9 procenta, v EU 1,3 % a v ČR 1,2 % HDP. Nedostatek peněz v českém akademickém sektoru je podle zpracovaných dat způsoben i menším počtem soukromých vysokých škol financovaných ze soukromých zdrojů: ať už ze stipendií studentů, nebo třeba firmami. Zatímco tzv. veřejné peníze tvoří ve vyspělých státech 73 procent rozpočtu VŠ, v ČR čerpají od státu 82 procent všech peněz, což je ale na druhou stranu srovnatelné se stavem v EU.

Do vyspělého průměru se naše republika ve spektru vzdělávacích institucí dostala jen v kategorii mateřských škol, kam směřuje půl procenta HDP. Náklady jsou nicméně na místě, shrnuje analýza.

České děti do podobných zařízení totiž chodí častěji než jejich vrstevníci v cizině. Například před dvěma roky do nich čeští rodiče poslali čtyři děti z pěti ve věku tři až čtyři roky. Průměr OECD činí v této skupině sedm dětí z deseti.

Bídne mzdy

Souhrnná data z vyspělých států upozornila i na špatné odměňování českých pedagogů.

Podle ministerstva školství jsou na tom nejhůře ti na prvním stupni základní škol: ve srovnání s jinými mají hodně práce přímo ve třídách, učí více žáků, za což ovšem zpravidla berou menší platy.

Podprůměrnou mzdu ve srovnání s OECD si však přinášejí měsíčně domů všichni čeští učitelé. Ti na prvním stupni ZŠ ve vyspělých státech si v průměru po patnácti letech praxe za hodinu vydělají přes 860 korun, český učitel ani ne 600.

Na SŠ dostane pedagog ve státech EU 19 za hodinu dokonce téměř 1,3 tis. Kč, ten český asi 900. Odměňování je o to nespravedlivější, že naši pedagogové mají obecně ve třídách víc dětí než jejich zahraniční kolegové.

Sliby a peníze před volbami

ODS * navýšení rozpočtových prostředků i na úkor jiných, méně prioritních oblastí rozpočtu * zavedení daňově odečitatelného studijního spoření, které sníží studentům náklady * daňové zvýhodnění zaměstnavatele, který přispěje na studijní spoření dětí zaměstnanců * daňové zvýhodnění zaměstnavatele, který uhradí za studenta školné na soukromých vysokých školách, kde se platí přímé školné * zavedení výhodných studijních půjček splatných až po ukončení studia * daňové zvýhodnění budoucího zaměstnavatele, který za studenta tuto půjčku splatí ČSSD * důstojné postavení učitelů, zvýšení platů všem zaměstnancům ve školství * růst úrovně vědy a vývoje na základě propojení škol s výzkumnými a vývojovými centry KSCM * prospěchová stipendia pro studenty ve výši až pět tisíc korun měsíčně * daňové zvýhodnění pro podnikatele přijímající absolventy * investice do vědy a výzkumu, tj. až 110 mld. Kč ročně Zelení * mzda pro učitele kolem 30 tisíc korun Top 09 * stipendia a půjčky na vzdělání * zavedení školného, strana jej vysvětluje osobní motivací studenta na vzdělání * zapojení podnikatelů do sektoru učňovských škol (lh)

Počet vysokoškoláků v populaci (v %)

	25–34 let	25–64 let
ČR	15	14
EU 19	31	24
OECD	34	28

Středoškoláci a úspěchy na vysokých školách

	Počet SŠ s maturitou (v %)	Nástup na VŠ (v %)	Dokončení (v %)
ČR	60	54	35
OECD	61	56	39
EU 19	63	55	37

Míra zaměstnanosti a vzdělání v ČR v (%)

Dosažené vzdělání	Muži	Ženy
Střední bez maturity	83	61
Střední s maturitou	89	71
Vysokoškolské	91	78

Průměrný hodinový plat učitele (v Kč)*

	1. stupeň ZŠ	2. stupeň ZŠ	SŠ
ČR	asi 600	přes 800	téměř 900
OECD	asi 860	téměř 1070	1260
EU 19	875	přes 1100	téměř 1300

* Jde o přepočtení z amerických dolarů na paritu kupní síly u hodinového platu učitelů po 15 letech praxe.

Zdroj: České školství v mezinárodním srovnání